

HEILSA

Ovurnýtsla av antibiotika kann føra við sær, at vit ikki longur kunnu viðgera ígerðir í framtíðini. Tí varpar Statens Serum Institut eisini ljós á nýtslu av antibiotika

Nær skal tú taka heilivág?

Nógv stríðast við sjúku, og ynskiligt hjá teimum flestu er at sleppa av við sjúkuna sum skjótast. Men, tað er ikki gott at taka ov nógv antibiotika, tí vandi er fyri, at bakteriur, sum eru í kroppinum, gerast mótstøðuførar

Vilmund Jacobsen

Summi verða sjálvsagt noydd at taka antibiotika, men tað vísir seg ofta, at vit eru ov skjót at ringja til lækna og biðja um eina antibiotika viðgerð, hóast eingin orsök er til, at vit skulu gera tað - antin tí, vit sjálvi saktans kunnu basa sjúkuni ella tí, at antibiotika ikki virkar fyri tað, sum okkum bagir.

Í slíkum føri kann talan eitt nú vera um eina visusígerð.

Antibiotika riggar bert móti bakterium, og mest vanliga slag av antibiotika er penisillin, men tað finnst eisini onnur sløg av antibiotika.

Trupulleikin við antibiotika er, at tað ikki bert eru tær bakteriur, ið elva til sjúkuna, sum vera dripnar ella tarnaðar, men eisini tær bakteriur, ið eru til gagns – tær, ið gera, at okkara vanliga tarmflora verður varðveitt.

Drepur tú tær gagnligu bakteriurnar, kann hetta elva til hjáárin sum eitt nú leysan maga, vaml og ovurviðkvæmi. Eisini er vandi fyri, at tær bakteriur, sum eru í kropp-

inum, gerast mótstøðuførar fyri antibiotika. Tørvar tær síðan eina antibiotikaviðgerð í framtíðini, kann tað gerast torført at basa ígerðini.

Tí er tað týðningarmikið, at tú fær antibiotika, tá tær veruliga tørvar tað - og ikki bert fyri at tryggja tær, at tú ikki legst sjúk/-ur.

Nær – og ikki nær?

Nær er tað so, at okkum tørvar eina antibiotikaviðgerð? kunnu vit spyrja.

Í allar flestu førum tørvar okkum antibiotika, tá talan er um lungnabruna, meningitis og nýrnakokubruna. Her er tað ógvuliga týðningarmikið at hava samband við lækna, sum metir um ta røttu viðgerðina. Orsøkin til, at antibiotika bert skal brúkast í “flestu” førum, tá talan er um nevndu sjúkur, er, at sjúkurnar eisini kunnu vera komnar av einum virusi.

Nær tørvar okkum ikki eina antibiotikaviðgerð?

Dømir um sjúkur, har tú ikki skalt viðgerast við antibiotika, eru

eitt nú bráðfeingis bronchitis, krím og influensa.

Orsøkin til, at antibiotika ikki skal gevast fyri hesar sjúkur, er, at her er talan um virus.

Við bronchitis kann vandi vera fyri, at tú sum frálíður fært eina bakteriúígerð aftrat virusígerðini, og her er tað tengt at, um tú hevur onkra ávísar kroniska sjúku frammanundan.

Men, nær skulu vit so møguliga hava eina antibiotikaviðgerð?

Dømir um sjúkur, har tú møguliga skalt viðgerast við antibiotika, eru hjáholubruni, hálsbruni og miðoyrnabruni.

Hetta eru sjúkur, sum bæði kunnu koma av bakterium og virus - hjáholubruni tó aloftast av virus.

Hesar sjúkur lekjast ofta av sær sjálvum, men tað er í ávísu førum, at antibiotika viðgerð verður viðmælt.

Viðgerðin skal fullførast

Hví skulu vit vera varnari, tá vit skulu hava eina antibiotika viðgerð?

Viðmælt verður, at fólk, sum

fáa eina antibiotikaviðgerð, men sum ikki taka allan kurin, lata tað, sum eftir er í pakknum, inn aftur á apotekið til burturbeinan. Tað, sum er eftir í pakknum, skal ikki brúkast seinni, um tú aftur kennur teg sjúkan. Heldur ikki eigur tú tá at læna frá øðrum, tí tað er bert læknin, sum kann gera av, um einum tørvar antibiotika ella ikki.

Neyðugt er at fylgja tí, sum læknin hevur sagt og fullføra alla viðgerðina, hóast tú kennur teg frískan. Gevst tú fyri tíð, er vandi fyri, at ígerðin aftur fer at gera um seg, og tað er ikki vist, at antibiotika tá kann basa bakterium, tí tær eru vorðnar mótstøðuførar.

Ígjøgnum eitt langt tíðarskeið hava vit vart okkum fyri mótstøðuførum bakterium við at gera nýggj sløg av antibiotika. Men, tað er vordíð torførari at gera nýggj sløg, og samstundis økist trupulleikin fyri bakterium, sum eru vorðnar mótstøðuførar fyri fleiri sløgum av antibiotika, sonevndu multi-mótstøðuføru bakterium.

Líkamið lekir sjúku

Týðningarmikið er at leggja dent á, at ein ovurnýtsla av antibiotika kann viðføra, at vit ikki longur kunnu viðgera ígerðir í framtíðini. Tí varpar Statens Serum Institut á síni heimasíðu - antibiotikaellerej.dk - ljós á nýtslu av antibiotika, og nær tað er hóskaði at fáa antibiotika.

Líkamið um tín sjúka stendst av bakteriu ella virusi, er tað soleiðis, at kroppurin ofta kann lekja seg sjálvan uttan viðgerð við antibiotika.

Í summum førum vil læknin geva tær eina antibiotikaviðgerð fyri at sleppast kann undan, at ígerðin mennir seg ella kemur fyri seg.

Kelda: www.apotek fo